

kunne blive afgjorte. Men dette er ikke Andet, end hvad den høitærede Kirkeminister selv har udtalt med stort Eftertryk; han har udtalt det i Sessjonen 1859 her i Landstinget (Sp. 1091), hvor hans Ord lyde saaledes: „Jeg ønsker, at dette skal hvile paa et broderligt Sindelag, paa en frivillig Smødekommun, og at det ikke skal staae som et Tvangsbud, hvormed den Ene møder ligeoverfor den Anden og siger: „Her kommer jeg i Kraft af den og den Paragraf og prædiker i din Kirke“. Denne Lov vilde have den modsatte Virkning af Lovens om Sognebaandets Løsning, og det bliver en juridisk Forpligtelse, hvad jeg ret meget ønsker maatte udgaae fra et broderligt Sindelag. — Lad os ikke i det Hele give for mange Love, naar der ikke føles Trang til dem . . . og lad os fremfor Alt ikke give for mange Love om kirkelige Anliggender! Der er virkelig gjort saa Meget for dem . . . at vi nu bør en Tid lang forholde os rolige og lade den kirkelige Sæd vore“.

Saaledes yttrede Ministeren sig i 1859. — De bisskoppelige Betænkninger ere dernæst komne den høitærede Minister imøde, idet de erklære, at, dersom en Lov eller en Anordning skulde udfomme, vilde de ogsaa kunne tiltræde en saadan, naar det blev staaende ved de tre Handlinger, Sigbegjængelse, Barnedaab og Brudevielse, medens man ikke burde eller kunde gaae ud over denne Grændse, uden at udsætte Menighedslivet for store og farlige Nødsfælder. Ogsaa her have de Ministeren paa deres Side, nemlig Ministeren i 1860. Han fremlagde nemlig dengang Lovudkastet om Menighedsraad, og her indskrænkede han netop den Frihed, som skulde tilkomme Menighedsraadene, saaledes, at de skulde kunne træffe Bestemmelser om Benyttelse af Kirke og Kirkegaard ved Barnedaab, Brudevielse og Sigbegjængelse, hvormod Altergang var undtagen. Naar altsaa den ærede Minister beklager sig over, at der her er en Strømning, der gaar aldeles imod Rigsdagen og imod ham selv, saa er det kun, fordi han selv har kastet sig over til den modsatte Strømning.

Det høitærede Thing vil vide, at jeg ingenlunde hører til dem, som ville have Kirken repræsenteret af Geistligheden; jeg har saa

stærkt som Nogen udtalt mig imod at behandle Folketirken som Geistlighedskirke. Jeg har bestræbt mig for at virke til, at Menighederne fik et virkelig forfatningsmæssigt Organ; — der er mange Spørgsmaal, hvor det er ganske naturligt, at geistlige Erklæringer ikke kunne undgaae at have en vis Tensidigheds karakter. Men naar Spørgsmaalet er om Forholdet mellem den præstelige Gjerning og Menigheden, om Forholdet imellem Menighed og Præst, da maa der nødvendigvis tilkomme de geistlige Erklæringer en særegen Vægt; det maa dog indrømmes, at de geistlige Tilfynsmænd have ganske anderledes Leilighed til det rette og sikre Blik ind i Menighedslivet og de Krav, som dette medfører. Det er derfor, som det forekommer mig, vanskeligt at forstaae, at der i de Betænkninger, som ere afgivne af disse Mænd, hvilke Ministeren betegner ikke blot som „nidkjære“, men som „dygtige og indsigtsfulde“, ikke er fundet det Allermindste, hvortil han har troet at burde tage Hensyn. Naar man sammenholder Lovudkastet med den nu foreliggende Anordning, er der, saavidt jeg veed, ikke en Tøddel i denne, som er forandret; den er bleven, som den var, fra Først til Sidst. For den Sags Skyld kunde altsaa Biskopperne ligesaa gjerne have været uhorde. Derimod har Anordningen fra Først til Sidst taget de vidsejgaede Forslag til følge, som ere fremkomne i det andet Thing. Dette gælder — hvad jeg beder vel at mærke — ogsaa om den Betingelse for Friheden, at Samtykke skal være at indhente fra Biskopperne; ogsaa dette Forslag er udgaaet fra de Mænd, som have drevet Frihedsfordringerne allervidest; de erklærede om dette Forslag, da de saae Ministeren tage om det, at de ikke havde Noget imod det: det kunde passere, thi de havde Midler til at gjøre det uskadeligt.

Det er mig en Tilfredsstillelse ogsaa at have en Tak at bringe den høitærede Minister, ihvorvel denne Tak gaar i en anden Retning end den Takfælgelse, der er bragt ham fra andre Sider. Min Tak gælder, som jeg oftere har omtalt, den Bestræbelse, som Ministeren har anvendt for at hjælpe til at faae Løftet i Grundlovens § 80 indfriet, til at forfatte Folketirken et forfatningsmæssigt Organ. Men